

DE TANK

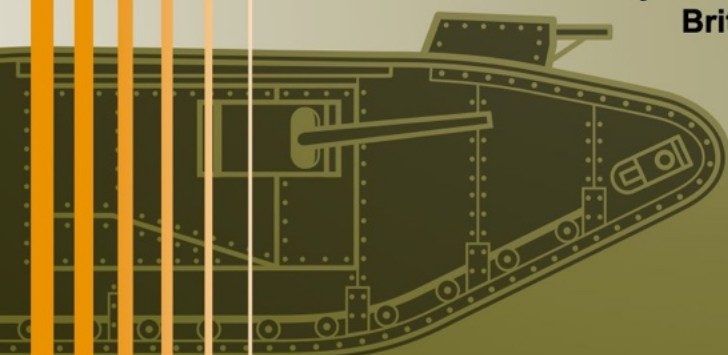
Februari 2013

nr. 220

Rijden op en Bouwen van een Bushmaster
Britse Lichte Tanks 1929-1940 (deel 8)
Musea: Ardennen en Kopenhagen
Vuurkracht van de BMD-4

IN DEZE
UITGAVE

DE TANK is een tweemaandelijks uitgave van de vereniging TWENOT. Zij wordt aan alle leden gratis toegezonden. In de rubriek VRAAG & AANBOD kunnen leden niet-commerciele advertenties plaatsen.

Kopij voor DE TANK moet uiterlijk de vijftiende van iedere oneven maand bij de redactie zijn. Graag kopij aanleveren op CD, DVD of per e-mail. Tekstopmaak in Word en digitale foto's tenminste 300 dpi.

FACEBOOK

www.facebook.com/#!/TWENOT

INTERNET

www.twenot.nl

E-MAIL

twenot@twenot.nl

ISSN

1382-8991

ERELEDEN

Rob Evers
Jan van Veen
Bert van der Velden

REGIOCOÖRDINATOREN

Noord-West

Jan van Veen, [redacted]

Noord-Oost

Wim Oldekamp, [redacted]

Midden

Peter Vierhout, [redacted]

Zuid-West

Johan Bijl, [redacted]

Zuid-Oost

Bas Slaats, [redacted]

BESTUUR

Voorzitter

Marc Tempels, [redacted]

Vice-voorzitter

Marcel von Hobe, [redacted]

Secretaris

Jan Willem Stokkers, [redacted]

Penningmeester

Kees Blijleven, [redacted]

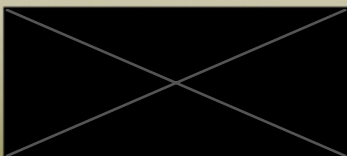
Lid

Johan Bijl, [redacted]

Rob Linssen, [redacted]

SECRETARIAAT

Jan Willem Stokkers

REDACTIE

Kees Blijleven

Jan van Veen

FOTO'S OMSLAG

grote foto: Een verborgen Fennek tijdens een open dag van de Landmacht.

kleine foto links: Een Vickers Garden Loyd Model 1934. Dit gerestaureerde model (nr. M7305) staat in het Thun tankmuseum in Zwitserland (zie pagina 8).

kleine foto rechts: BMD-4. Ook wel "Boot Met Deuken" genoemd. (zie pagina 12).

OPMAAK & ONTWERP

Marcel von Hobe
www.time-code.nl

CONTRIBUTIE

Per kalenderjaar: t/m 18 jr € 12,50; >18 jr € 16,-; buitenland € 29,-

Betaling per bank: 3026112 t.n.v. TWENOT, Heiloo (IBAN: NL71 INGB 0003026112 BIC: INGBNL2A)

HET GEHEEL OF GEDEELTELIJK OVERNEMEN VAN ARTIKELEN EN/OF AFBEELDINGEN IS TOEGESTAAN NA (SCHRIFTELIJKE) TOESTEMMING VAN DE REDACTIE.

DE REDACTIE IS NIET AANSPRAKELIJK VOOR EVENTUELE ONJUISTHEDEN OF OMISSIES IN DE TANK EN IS NIET VERANTWOORDELIJK VOOR DE INHOUD VAN DE AAN HAAR GELEVERDE KOPIJ. ZIJ BEHOUDT ZICH HET RECHT VOOR INGEZONDEN STUKKEN ZONDER OPGAVE VAN REDENEN TE WEIGEREN, IN TE KORTEN OF INHOUDELIJK TE WIJZIGEN.

2013 en de TWENOT gaat verder

Naar aanleiding van het stuk van Henri Vink in de laatste TANK, met als kop "TWENOT en hoe nu verder" hebben wij ons als bestuur beraden op een gepaste reactie. Op het forum was inmiddels ook een redelijke discussie ontstaan en ook die nemen we mee in onze reactie. Daar gaat 'ie dan.

De TWENOT was, is en blijft een vereniging voor mensen die enthousiast zijn over militaire voertuigen en alle daaraan gerelateerde zaken. Ongeveer in gelijke bewoordingen staat het ook beschreven in de verenigingsstatuten. Namelijk onder Artikel 2. **De vereniging stelt zich ten doel: a) de bestudering van de geschiedenis en de ontwikkeling van tanks en andere militaire voertuigen en materieel in alle facetten. b) Het verlenen van hulp en het geven van inlichtingen aan de leden betreffende het onder a genoemde.**

Nergens wordt er gerept over modelbouw o.i.d. De TWENOT is dan ook geen modelbouwvereniging zoals bijv. de IPMS. Dat veel leden hun interesse voor militaire voertuigen o.a. via modelbouw uiten is weliswaar logisch maar niet direct de doelstelling van de vereniging. De modelbouwwedstrijd die tijdens elke bijeenkomst wordt gehouden is min of meer "slechts" een manier om de gemeenschappelijke interesse te tonen. Niet iedereen (bijna niemand) van de leden heeft de financiële mogelijkheden of de gewenste behuizing om de hobby 1 op 1 uit te oefenen. Blijft over modelbouw en literatuur (boeken). Maar om op iedere bijeenkomst gezamenlijk boeken te gaan zitten lezen is niet onze invulling van de hobby. De tijdsgrens die we ons in het verleden hebben "opgelegd" is gezien de materie waarmee we ons bezighouden een logische. Vóór 1900 waren er simpelweg geen gepantserde voertuigen, en zeker niet gemotoriseerd, zoals we ze nu kennen. De tijdsgrens staat trouwens nergens in de statuten vermeld en is dus geen vast gegeven. Hij wordt / werd in de praktijk alleen bij de modelbouwwedstrijd gehanteerd. Hij is ooit eens opgenomen in het wedstrijdreglement voor de modelbouwwedstrijd, maar kan er net zo makkelijk weer uit. Het is dus niet de grondslag waarop onze vereniging "drijft".

Dat een en ander niet volgens democratische principes is gegaan klopt. Het bestuur neemt wel vaker, zullen we maar zeggen, eenzijdige beslissing aangaande de wedstrijd. Er worden doorlopend dingen aangepast. Vaak op verzoek van leden en nog meer omwille van praktische redenen. Regelmatig blijken nieuw ingevoerde elementen voor de wedstrijd onvoldoende respons van de leden te hebben en verdwijnen ze net zo makkelijk weer. Een voorbeeld is de Naked Class die een tijdje heeft bestaan. De meeste van die wijzigingen, en wij durven wel te zeggen; ALLE, vinden plaats zonder overleg met de leden. Het bestuur is statutair ook niet verplicht over dit soort zaken de goedkeuring van de leden te vragen. Het zou

ons misschien wel sieren als we alles in overleg met de leden zouden doen, maar dat is in de praktijk niet uitvoerbaar.

De figurenklasse, en daar zit hem volgens ons de pijn, is ooit op verzoek van diverse leden ingevoerd. En op verzoek van diverse leden (en niet dus alle) is de tijdsgrens vervallen. In de praktijk zal dit dus voornamelijk voor figuren en bustes van toepassing zijn en blijven voertuigen om de hierboven aangegeven reden min of meer automatisch van na 1900. De enige grens die we ons hebben gesteld en die ook min of meer voldoet aan het gestelde in de statuten is dat het thema / model moet zijn "militaire voertuigen en daaraan gerelateerde zaken". Waarbij figuren en dus uniformen, want daar gaat het om, vallen onder "materieel in alle facetten". Vliegtuigen, schepen, SF, e.d. vallen dus buiten ons interessegebied. Er zal natuurlijk altijd een soort schemergebied blijven bestaan maar daar moeten we niet moeilijk om doen.

De discussie op internet hebben we ook met belangstelling gevolgd en het was jammer dat we deze, vanwege het zich niet houden aan de gangbare etiquette op het TWENOT forum, hebben moeten sluiten. Ook de discussie hier draaide voornamelijk om de modelbouwwedstrijd. De teneur hier, zoals ook in het stukje van Henri, was min of meer dat niet alle deelnemers een eerlijke kans krijgen omdat ze niet aan bepaalde "modieuze" technieken voldoen en daardoor bij voorbaat kansloos zijn. Juist daarom zijn we een flink aantal jaren terug al overgestapt om elk model individueel te beoordelen en niet met elkaar, waarbij het in principe dus niet uitmaakt welke techniek er is gebruikt. Van "afkraken" door de jury lijkt ons geen sprake en het is natuurlijk ook niet de bedoeling. Echter, als je met een wedstrijd meedoet moet je, naast lofuitingen, wel rekening houden met op- en aanmerkingen en niet iedereen kan goud winnen of de Best of Show worden.

Het bestuur doet zijn best om alle leden tot hun recht te laten komen. We proberen de bijkomsten dan ook altijd te combineren met aan echte voertuigen gerelateerde onderwerpen. Van daar de bijeenkomsten in Overloon (en in het verleden in Amersfoort), de lezing in Joure, de opluistering met een half-track vorig jaar in Schiedam. Zo zal ook de komende bijeenkomst in Stellendam wordt opgeluisterd met twee echte voertuigen. Kom daar bij de IPMS maar eens om! Het organiseren van excursies willen we ook weer ter hand nemen maar dat is, zeker in deze tijd, makkelijker gezegd dan gedaan.

Het bestuur maakt dus wel degelijk keuzes en de TWENOT heeft nog steeds een goede toekomst in het vooruitzicht. We zullen alleen moeten inspelen op de veranderingen en kunnen niet blijven hangen in het verleden, hoe gezellig en kleinschalig

dat ook vaak was. Hierbij kunnen en zullen we de input van leden altijd gebruiken, ook al is deze kritisch.

af met alle leden weer een goed jaar op het gebied van tanks en andere militaire voertuigen en materieel toe te wensen!

Er valt natuurlijk nog veel meer te bespreken maar dat is nu ruimte technisch niet mogelijk. In de komende voorwoorden zal hieraan nog de nodige aandacht worden besteed. Ik sluit dus

Namens het TWENOT bestuur,
uw voorzitter Marc Tempels

AGENDA

9 februari	1° TWENOT bijeenkomst, Stellendam
16 februari	Bijeenkomst kleinschaalbouwers, Johan Groen, Zeist
23 + 24 februari	Modelbouwbeurs, Goes
2 maart	Regiobijeenkomst Noordoost, Ureterp
9 maart	Flanders Modelling Festival, Antwerpen
6 april	Movelo Modelforce '13, Helchteren (B)
6 april	Euro Model Expo, Heiden (D)
10 t/m 14 april	InterModellbau, Dortmund (D)
28 april t/m 3 mei	Nationale Modelbouw Manifestatie, Soesterberg
18 mei	Militracks, Overloon

18 + 19 mei	Militär Modellbauausstellung, Münster (D)
14 + 15 juni	Luchtmachtdagen, Vlgb. Volkel
20 t/m 23 juni	Marinedagen, Den Helder
21 t/m 23 juni	Santa Fé, Overloon
23 juni	2° TWENOT bijeenkomst, Overloon
1 september	Modelbouwdag Fort Veldhuis, Heemskerk
7 september	ISSC, Heiden (D)
8 september	KMK Scale World, Mol (B)
21 + 22 sept.	Euro Militaire, Folkestone (GB)
13 oktober	Scale Model Challenge, Veldhoven

De eerste TWENOT bijeenkomst van dit jaar vindt plaats op 9 februari a.s. in het **Expo Haringvliet restaurant, Haringvlietplein 3, 3251 LD Stellendam**

Waarom in Stellendam? Het antwoord op deze vraag is simpel: De Blauwe Brug in Schiedam, waar we vorig jaar nog terecht konden, is gesloten. Alle leden van de Bouwgroep Zuid-Holland Zuid zijn op zoek gegaan en dat leverde deze schitterend gelegen locatie op. We hebben daar de beschikking over een zaal van ca. 460 m2, met nog een kleine filmzaal. Er is een restaurant en een grote parkeerplaats. En ondanks dat Stellendam ietwat afgelegen ligt is het goed bereikbaar met de auto. Met het openbaar vervoer wordt het lastiger, maar men kan carpoolen!!

Er is maar één beperking: men mag geen eigen consumpties meenemen / gebruiken. Uw bestuur vindt dat deze beperking geen belemmering vormt en

hoopt u dan ook allen op 9 februari op het Haringvlietplein te kunnen verwelkomen. Vergeet niet een paar modellen mee te nemen, want hoewel TWENOT beslist méér is dan alleen een modelbouwvereniging, leveren de modellen op de bijeenkomsten altijd veel gesprekstof op. En dat wordt door iedereen toch altijd wel op prijs gesteld. Net als vorig jaar in Schiedam zal Bert Lindeboom aanwezig zijn met een halftack en waarschijnlijk nog een voertuig.

Zoals je in de agenda hierboven kunt zien is onze tweede ledenbijeenkomst van dit jaar op **zondag 23 juni** in **Overloon** en wederom het op het **Liberty Park**. Dit jaar niet tijdens het Militracks evenement, want door de enorme groei van dit evenement was het niet meer mogelijk om onze ledenbijeenkomst gelijktijdig te laten plaatsvinden. Door de goede contacten met het Liberty Park is ons wel de mogelijkheid geboden onze ledenbijeenkomst een maand later te laten plaatsvinden en dan gelijktijdig met het **Santa Fé Event** (►). Dit jaar dus niet het Duitse *Panzergrau* of *Dunkelgelb*, maar het Amerikaanse *Olive Drab* als hoofdkleur. Een geallieerd WO2-kampement met méér dan 100 voertuigen en een levensecht voorbeeld van een militair kampement tijdens de geallieerde bevrijdingsoperatie in Europa. Voor de echte liefhebbers is het goed te weten dat dit evenement al een dag eerder, op 22 juni begint, maar dan is er geen gratis toegang voor Twenotleden. Op zondag 23 juni is de toegang voor Twenotleden op ver-

toon van de TWENOT lidmaatschapkaart wél gratis. Heb je je lidmaatschapkaart niet bij je dan moet je de normale toegangsprijs betalen, die niet wordt teruggegeven.

De komende tijd zullen jullie volop worden geïnformeerd over de aanwezige handelaars en andere aanvullingen op deze dag. Belangrijkste informatie voor nu is dat we deze ledenbijeenkomst ook een thema hebben gegeven en wel **“De slag in en om Overloon”**, de periode 30 september – 18 oktober 1944. En we hopen dit vooral terug te zien op de wedstrijdtafel en/of de showtafel. Dus we hebben niet alleen de reguliere wedstrijd maar ook een extra wedstrijd met het genoemde thema. Wil je niet meedoen aan de wedstrijd maar gewoon modellen voor de show meenemen dan kan dat natuurlijk ook, want we hebben ook showtafels speciaal voor dit thema. Je kunt je modellen, diorama's, vignettes en figuren ook al vooraf online laten zien op onze internetsite en dan op het Forum Online Contest gedeelte. Vanaf februari gaat er een nieuwe FOC ronde van start met het thema “De slag in en om Overloon”.

Het is uiteraard niet verplicht hier aan mee te doen, je kunt je themamodellen ook gewoon inzetten op de speciale wedstrijdtafels die we hiervoor op 23 juni zullen neerzetten. Voor deze FOC is een iets andere jureringprocedure vastgesteld die op 23 juni gedaan zal worden en dus niet online zoals we altijd deden en daarna ook weer zullen doen. Deze wedstrijd is toegankelijk voor alle leden, bezoekers en vooral alle niveaus! We hopen dat velen zullen meedoen met dit speciale thema.

De foto's bij dit stukje zijn afkomstig van www://santafe-online.nl

Uw Secretaris
Jan Willem Stokkers

REGIONIEUWS

Regio Zuidoost

Een nieuw jaar met nieuwe voornemens. Om minder te kopen en meer te bouwen.., of was het andersom? We gaan dus maar gewoon door met waar we goed in zijn, en dat is in mijn geval het bezoeken van bouwavonden. Ik weet dat er af en toe vraagtekens gezet worden bij de “officiële” taakstelling van de TWENOT, maar in mijn geval is dat toch vooral het bezoeken van zoveel mogelijk bouwavonden, beurzen en andere gezellige gebeurtenissen, waarvan er gelukkig weer de nodige in de planning staan, zoals de eerste regiobijeenkomst van onze club in Stellendam. Hopelijk tref ik daar wederom vele van u aan met hopelijk nog meer mooie modellen en aanverwante zaken.

Persoonlijk heb ik mij voorbereid op het nieuwe seizoen met het ophangen van een vitrinekastje, het opruimen van mijn hobbyruimte, en het aanschaffen van een nieuwe kist waar al mijn modelbouwspullen in kunnen. Dit laatste is van cruciaal belang, aangezien ik meer “on the road” bouw dan thuis. En de ervaring leert toch dat je alles meezeult naar een bijeenkomst, om er daar achter te komen dat het evergreen plaatje van 0,2mm echt thuis ligt. Ook valt mij altijd op dat je op de terugweg van een beurs meestal meer mee terug neemt dan dat je heen bij je had (je kunt nooit genoeg isolatie hebben!).

Een ander interessant punt dit jaar is dat er meerdere musea zijn welke zichzelf opnieuw aan het uitvinden zijn. Op de laatste dag van 2012 heb ik op de valreep nog het Legermuseum in Delft bezocht, dat een fantastisch collectie heeft, ook op het gebied van rupsbanden en aanverwante zaken. In het museum hingen ook al impressies van de nieuwe locatie in Soesterberg en dat belooft veel goeds, met onder andere de mogelijkheid om buiten live demonstraties te gaan verzorgen. En iedere bezoeker in Overloon van de laatste jaren weet dat dit zeker potentie heeft. Daar in Overloon heeft met name het Duitse geweld er voor gezorgd dat “ons” modelbouwgebeuren naar het Sante Fe weekend verplaatst moet worden. Mij maakt het niet zo uit, aangezien ik zowel Kaki Drab als Feldgrau interessant vind.

Een ander museum dat ook een ommezwaai aan het uitvoeren is, is het Panzermuseum in Münster. Hier vindt het bijna traditionele Duitse TWENOT pinksteruitstapje plaats, waarbij de mogelijkheid bestaat om letterlijk tegenover je voorbeeld een schaalmodel in elkaar te plakken! Ik ben in ieder geval zeer benieuwd hoe het er de komende pinksterzaterdag uit ziet. Mocht je dus nog een gaatje in de agenda hebben dan is dit zeker de moeite waard. Verder als tip voor 2013 wil ik nog even de War & Peace show aanhalen. Ik weet nog goed dat ik de eerste keer in '99 met open mond heb zitten kijken naar al

het legergroen dat daar rijdend en wel bij elkaar was gebracht. Deze welbekende show gaat verhuizen en wel naar de omgeving van Folkstone, dus een stuk makkelijker bereikbaar vanaf het continent dan het gehucht Beltring. Met meer ruimte en veel betere faciliteiten, staat dit hoog op mijn to do lijstje van komend jaar.

Als allerlaatste wil ik afsluiten met het oplichten van een tipje van de sluier t.a.v. SMC 2013, welke op 13 oktober plaats vindt op het welbekende Koningshof te Veldhoven. Als *special guest* hebben we namelijk wederom een paar interessante namen weten te strikken om een demonstratie te komen verzorgen. Ik nodige een ieder uit om een kijkje op onze site te nemen en te aanschouwen wat voor wonderen de volgende personen weten te realiseren: Pepa Saavedra (E), Fernando Ruiz (E), Radek Pituch (PL), José Brito (P), Jay Lavery (UK). **En ja ik weet het...., het zijn niet alleen tanks.**

Een goed (modelbouw)jaar toegewenst!

Bas Slaats
Regiocoördinator

Regio Midden

Beste kleinschaalbouwers,

Op zaterdag **16 februari** is er in Huize Groen wederom een kleinschaalbijeenkomst. Deze begint om 13.00 uur en zal om ongeveer 17.00 uur zijn einde vinden. Iedere liefhebber van de kleine schalen is van harte welkom op onderstaand adres. Neem zo mogelijk iets mee, af dan wel in aanbouw, zodat er stof tot gesprek zal zijn.

Gaarne van te voren aanmelden i.v.m. de natjes en droogjes.

Johan H. Groen
tel. [redacted]
email: [redacted]

Regio Noordoost

Een nieuw jaar, dus nieuwe evenementen. In deze TANK zult u nog kunnen lezen over de 12de open modelbouwdag in Sneek. Op het moment dat ik dit schrijf zitten we nog volop in de voorbereiding daar van. Wat een aanmeldingen, dat moet wel een leuke dag worden!

Het nieuwe jaar is goed begonnen. De bouwgroep Joure had een leuke nieuwjaarmeting opgezet. Eerst wat bouwen en dan een lekker hapje en dito drankje en ff lekker bijkletsen. Even later deden de Sneker bouwers dat nog eens dunnetjes over. Ik neem aan dat de BGG (bouwgroep Grunn) ook wel zoiets heeft gedaan.

De agenda puilt inmiddels ook al weer aardig uit, 9-2 Twenot Stellendam, 16-2 IPMS Termunterzijl, 23-2 Goes en MVWH Hoofddorp, 2-3 Ureterp, 9-3 Antwerpen, 17-3 Herne (figuren) etc. etc. Never a dull moment zeggen de Engelsen dan.

Vergeet de rampscenario's over het slechte jaar 2013 die veel geleerden uitspreken. Ga lekker plakken en kom eens langs op één van de vele (lieft alle) beurzen. Er is er altijd één bij u in de buurt. (van wie was die reclameslogan ook al weer?)

uw regiocoördinator,
Wim Oldekamp

Regio Zuidwest

Terugkijken op 2012 doe ik met gemengde gevoelens. Als Bouwgroep ZHZ hebben we een succesvol jaar achter de rug. We hebben weer nieuwe plakkers op de reeds druk bezochte bouwmiddagen gekregen. Ook op de bezoeken aan diverse beurzen, waaronder Goes en SMC en niet te vergeten de Landelijke bijeenkomsten in Schiedam, Overloon en Joure kijken we met plezier terug. En natuurlijk, de trip naar Normandië in mei was zeer geslaagd. Dit was zo goed bevallen dat we besloten hebben om dit jaar, half april met tien man van de bouwgroep een nieuw "Ardennenoffensief" te beginnen. Hier voor graven we ons in Waimes in, om van daaruit met onze verkenningseenheden de omgeving uit te kammen.

Tot zover het positieve gedeelte want indirect worden we ook getroffen door de crisis, waardoor de bouwmiddagen zoals deze nu zijn wellicht in de toekomst niet meer zullen plaatsvinden. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat de stichting waarvan wij onze ruimte betrekken wegens bezuinigingen en het dichtdraaien van de subsidiekraan moet stoppen. Dit bete-

AIRBRUSH **SERVICES ALMERE**

Wij leveren alle airbrushmaterialen voor o.a.: Grafische toepassingen, modelbouw, nail-art, airbrush-tattoo's, face-make up, body-art en vele andere creatieve mogelijkheden. Zowel voor de beginnende- en gevorderde amateur als voor de veeleisende professional.

Alle airbrushmaterialen zijn op voorraad in onze winkel. U kunt ook eenvoudig via onze online-shop bestellen. Tevens vindt u ons op diverse grote modelbouwbeurzen in Nederland en België. Kijk op www.airbrush-services-almere.nl voor onze shop en de beursagenda.

Airbrush Services Almere
Operetteweg 26
1323 VA Almere

telefoon/fax 036-5331531
info@airbrush-services-almere.nl
www.airbrush-services-almere.nl

Dé airbrush specialist in Nederland.

kent voor ons als bouwgroep dat vanaf juli 2013 ons verblijf in het wijkcentrum onzeker wordt en wij afhankelijk zijn van de nieuwe beheerder. Vooralsnog is het nog niet bekend of we onder dezelfde voorwaarden van de huidige ruimte gebruik kunnen blijven maken.

a.s. naar de Expo Haringvliet te Stellendam en laat zien dat je een *echte* Twenotter bent!

Met vriendelijke groet,

Johan Bijl

Bouwgroep Breda

Allereerst willen we alle lezers van DE TANK de beste wensen en bouwplezier toewensen voor het komende jaar. Een nieuw jaar en ook een nieuwe bouwgroep in DE TANK die zijn verslag doet. Wij willen graag iedereen kennis laten maken met onze bouwgroep en onze bezigheden. Voordat we met onze verslaglegging beginnen, willen we ons graag even voorstellen, voor degene die ons niet kennen.

Bouwgroep Breda bestaat uit zeven vaste personen die maandelijks bij elkaar komen om onder het genot van een drankje te gaan modelbouwen. Wij komen samen iedere eerste zaterdag van de maand in Café Vulling, een gemoedelijk en gezellig bruin café midden op de Grote Markt in Breda. We starten met onze bijeenkomst om 19:00u en eindigen omstreeks 22:00u. Wij verzamelen beneden en gaan dan op de eerste verdieping aan het werk. Verlichting is aanwezig, dus je hoeft alleen een snijmat en je modelbouwmaterialen mee te nemen en natuurlijk een goed humeur! Tijdens de bijeenkomsten worden er tips en hints gegeven en is het doel om van elkaar te leren. Tevens komt er altijd wat lectuur op tafel waarin je kunt snuffelen.

Verder gaan we regelmatig naar beurzen in binnen- en buitenland. Middels carpoolen gaan we dan gezellig op een beurs in bijvoorbeeld België kijken. In 2011 zijn we voor de eerste keer naar Telford in de UK geweest om daar te gaan kijken op ScaleModelWorld. Dit jaar staat dit evenement ook weer op de planning en zijn de voorbereidingen gestart. Verder worden er regelmatig bezoeken gebracht aan musea en nemen we zelf ook deel aan beurzen.

Als je in de omgeving van Breda woont en zin hebt om eens te komen kijken, je bent van harte welkom! Informatie is te vinden op het TWENOT forum. Een andere mogelijkheid is om ons via onze facebook pagina onder "Bouwgroep Breda" op te zoeken en te volgen voor het laatste nieuws.

<http://www.facebook.com/#!/groups/bouwgroepbreda/>

Bouwavond 5 januari 2013

Zaterdag 5 januari j.l. stond er weer een bouwavond gepland. Deze werd traditioneel geopend met een toast op het nieuwe jaar. We waren met 6 personen aanwezig en hadden één gast aan de tafel. Er kwamen weer diverse modellen op tafel waar aan gewerkt werd. Ook werden er plannen gesmeed voor de komende beurzen. We kunnen weer terugkijken op een gezellige avond vol plakplezier!

Arno Cornelissen
Bouwgroep Breda

Dax Magic Webshop

Dax Magic levert alles van Vallejo, AK en MIG tegen scherpe prijzen:

Ook zijn wij regelmatig aanwezig op diverse beurzen in Nederland en België

Dax Magic
H.I. Ambacht

webshop: www.vallejo.nl
E-mail : sales@vallejo.nl

VALLEJO.NL

MIGPRODUCTIONS.NL

Gevolg hiervan was ook dat we voor de landelijke bijeenkomst in februari wederom op zoek moesten naar een nieuwe locatie. Aan de inzet van enkele plakkers uit de bouwgroep en met name aan Marc Koppelman is het te danken dat we een nieuwe accommodatie hebben gevonden, namelijk: "Expo Haringvliet" te Stellendam. Voor de *kritische* Twenotter: het is inderdaad niet bepaald een locatie die centraal ligt. Maar van alle alternatieven financieel gezien wel de meest gunstige voor de TWENOT. Uiteraard zijn er locaties in de Randstad die minder afgelegen liggen en beter bereikbaar zijn, maar hier wordt onze penningmeester niet zo vrolijk van. Maar Twenotters zijn flexibel en weten gebruik te maken van de mogelijkheden, toch? De TWENOT wil drie landelijke bijeenkomsten laten plaatsvinden op verschillende plaatsen in den lande, waarbij echter ook op de kosten en beschikbaarheid moet worden gelet. Dus als je je laat ontmoedigen door de afstand, gekozen datum of locaties, bedenk dan dat er door het gehele land clubgenoten zijn die belangeloos tijd steken in het zoeken naar geschikte locaties voor deze bijeenkomsten. En ja, dan bestaat de kans dat het niet naast de deur is of goed bereikbaar met het openbaar vervoer. Maar wat wil je voor 16 euro contributie! Met andere woorden: wees inventief, kom op zaterdag 9 februari

BRITSE LICHTE TANKS, 1929-1940 (DEEL 8)

DOOR: KEES BLIJLEVEN

LICHTE TANKS OP COMMERCIËLE BASIS (VICKERS COMMERCIAL TANKS)

Tussen 1925 en 1940 ontwierp en bouwde Messrs. Vickers-Armstrong Ltd voor eigen rekening en risico pantservoertuigen voor verkoop aan buitenlandse mogendheden. Omdat er aan het gebruik van officieel ontworpen componenten beperkingen waren verbonden, waren de aangeboden tanks niet geheel gelijk aan die welke door het Royal Tank Corps werden gebruikt. Zo werden bij de eerste types voor het onderstel de reeds achterhaalde bladveren gebruikt en hadden de tanks slechts een kleine ronde toren. Wel hadden ze een Meadows motor.

Vickers Carden Loyd Patrol Tank (1932): in feite een Carden Loyd Mark VI tankette met een toren. Het eerste model had een onderstel met bladveren, het latere model (►) had schuin geplaatste spiraalveren. Zweden kocht één voertuig voor proefnemingen. Ook Denemarken, Finland en Portugal plaatsten orders. Technische specificaties: gewicht: 2 ton; lengte: 2,59 m; breedte: 1,75 m; hoogte: 1,65 m; bemanning: 2 man; pantsering: 7-11 mm; bewapening: 1 .303 Vickers mg; snelheid: 48 km/uur.

Vickers Carden Loyd Light Tank Model 1933: dit voertuig was identiek aan de Lichte Tank Mark I van het Britse leger. Hij kon geleverd worden met de standaard motor, de Meadows EPT, 3,3 liter, 6 cilinder. 55 pk bij 2400 tpm. Eventueel kon hij ook geleverd worden met de sterkere Meadows EST, 4,43 liter, 6 cilinder, 85 pk

Vickers Carden Loyd Patrol Tank. Legermuseum, Kopenhagen
(foto: Richard Polderman)

bij 2800 tpm. Met deze motor haalde hij op de weg een snelheid van 65 km/uur. Litauen kocht er 18, Finland 1. Volgens oude bronnen maakt deze nog deel uit van de collectie van het Finse Parola Tankmuseum, maar hij wordt op verschillende websites niet meer genoemd.

Technische specificaties: gewicht: 3,8 ton; lengte: 3,62 m; breedte: 1,89 m; hoogte: 1,89 m; bemanning: 2 man; pantsering: 4-9 mm; bewapening: 1 .303 Vickers mg; snelheid: 65 km/uur.

Vickers Carden Loyd Light Tank Model 1934: identiek aan het Model 1933, maar met een Horstmann onderstel. Met dit model begon Vickers de vruchten te plukken van alle inspanningen. Litauen kocht er 16, waarvan er 4 een Cambrella radio-installatie kregen. Argentinië kocht er 12, die in 1938

Light Tank Model 33

werden afgeleverd. Zwitserland kocht er in 1934 twee (kentekens M7304 en M7305) en in 1935 nog eens vier (kentekens M7306 t/m M7309). De tanks werden in Zwitserland aangeduid als Panzerwagen 34/35 (►).

In 1941 werden ze verbouwd. Op de toren werd het halfronde koepeltje van de Franse Renault Chenillette geplaatst, zodat de commandant "onder pantser" toch iets beter zicht naar buiten had. Voorts werd de mitrailleur in een fors uitgevallen half-rond kogelaffuit gemonteerd en aan de rechter achterkant van de romp werd een uitbouw gemaakt, voorzien van ventilatiespleten. Aan de zijkant daarvan was de radioantenne geplaatst. Het Zwitserse tankmuseum in Thun heeft er nog twee, de M7304 en de M7305.

De M7305 in de jaren '30

en na z'n restauratie in 2010

Technische specificaties: gewicht: 3,8 ton; lengte: 3,62 m; breedte: 1,89 m; hoogte: 1,93 m; bemanning: 2 man; pantsering: 4-9 mm; bewapening: 1 .303 Vickers mg; snelheid: 65 km/uur.

Vickers Carden Loyd Light Tank Model 1935: in 1933 besloot de Belgische generale staf ten behoeve van de gemotoriseerde cavalerie- en infanterieregimenten een lichte tank aan te schaffen. In maart 1934 werd een eerste bestelling geplaatst bij Vickers-Armstrong voor 18 lichte tanks met een speciale toren. Men wenste namelijk als bewapening niet het .303 Vickers machinegeweer, maar een zwaar 13,2 mm Hotchkiss machinegeweer. In april 1935 werd een vervolg opdracht geplaatst voor nog eens 24 tanks. De aflevering vond plaats in vier series: 9 stuks op 15/02/1935; 9 stuks op 22/02/1935; 20 stuks op 15/11/1935 en de laatste 4 voertuigen op 28/12/1935. Een Meadows EST 85 pk motor zorgde voor de aandrijving, hetgeen een maximum snelheid van 55 km/uur op de weg opleverde. Hij woog 3882 kg en had een pantsering van 4 tot 9 mm.

De tank kreeg de officiële aanduiding "Auto Blindée / Mitrailleuse (AB/Mi) T15" Eigenlijk was dit een eigenaardige benaming voor een voertuig dat toch wel iets meer was dan een auto-mitrailleuse, maar deze benaming paste beter in de toen ter tijd gevoerde neutraliteitspolitiek. De T-15 werd bemand door een bestuurder en een commandant-mitrailleurschutter.

De 42 voertuigen werden verdeeld onder de Eerste Divisie Ardeense Jagers en de zes regimenten van de Eerste en Tweede Divisie Cavalerie. De drie regimenten Ardeense Jagers kregen elk drie T-15's. Het Eerste, Tweede en Derde Lanciers en het Eerste Jagers te Paard kregen elk zes stuks in hun regiment. Omdat er uiteindelijk T-15's te kort waren, kregen het Tweede Jagers te Paard en het Eerste Gidsen maar vier stuks. De laatste T-15 ging naar Borsbeek voor de opleiding van de bemanningen.

Gedurende de 18-daagse Veldtocht werden de tanks van het Eerste Ardeense Jagers onmiddellijk ingezet tegen de Duitse "Grossdeutschland" divisie in de sector l'Église-Rancimont. Het Derde Ardeense Jagers nam deel aan de gevechten tegen de Zevende Pantserdivisie van Erwin Rommel te Mont-le-Ban en Chabrehez. De T-15's streden tot de laatste dag rond Vinkt tegen de Duitse 225e Infanteriedivisie.

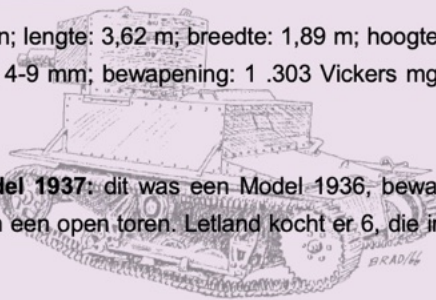
Vickers Carden Loyd Light Tank Model 1936: het Model 1936 was mechanisch gelijk aan de Lichte Tank Mark IV. Ten opzichte van het Model 1934 had hij een nieuwe zeshoekige toren. In 1936 werden vier voertuigen geleverd aan China. Ze hadden een Marconi radio-installatie. Litauen kocht er 16 en Letland 12.

Een grote order voor 73 voertuigen werd in 1938 geplaatst door Nederlands-Indië. Hiervan waren er in mei 1940 24 afgeleverd. Enkele hiervan waren bewapend met twee luchtgekoelde 7,7 mm Colt Browning machinegeweren. De overige 49 tanks werden overgenomen door het Britse leger, dat ze als Light Tank Mark IIIB, doch meer bekend als "Dutchman", voor opleidingsdoeleinden gebruikte (►)

Technische specificaties: gewicht: 3,8 ton; lengte: 3,62 m; breedte: 1,89 m; hoogte: 1,89 m; bemanning: 2 man; pantsering: 4-9 mm; bewapening: 1 .303 Vickers mg; snelheid: 65 km/uur.

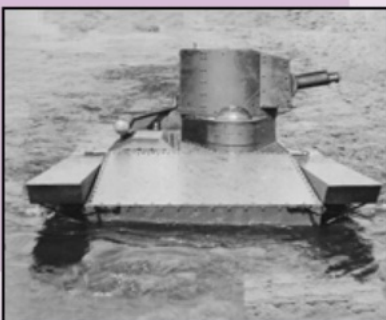
Vickers Carden Loyd Light Tank Model 1937: dit was een Model 1936, bewapend met een 2-ponder antitankkanon in een open toren. Letland kocht er 6, die in 1938 werden afgeleverd.

Vickers Carden Loyd A4E Amphibietank, 1931: vanaf het begin van de gepantserde oorlogvoering waren ontwerpers en soldaten geobsedeerd door het idee van een amfibische tank. Men zag het als het toppunt van mobiliteit dat tanks niet door waterbarrières konden worden tegengehouden. En hoewel men wel oog had voor de tegenstrijdigheden en de problemen (drijfvermogen versus pantsering - en dus bescherming -, waterdicht maken, meer onderhoud, grotere kwetsbaarheid) besloot Vickers een amfibische tank te ontwikkelen. Het resultaat was een tweepersoons tank met een heel verrassend

uiterlijk. Hij was gebaseerd op componenten van de Mark I, doch had een grotere romp om voldoende drijfvermogen te creëren. De ontstane ruimte onder de spatborden en onder de vloer was opgevuld met kapok. De pantsering van de romp had een dikte van 9 mm, wat weinig bescherming opleverde, maar het gewicht wel tot minder dan 3 ton beperkte. De romp was dichtgemaakt met teer.

De tank had een 6 cilinder Meadows motor die via een vierversnellingsbak en een krachtafnemer een schroef aan de achterkant van de romp aandreef. De snelheid in het water bedroeg ongeveer 8 km/uur en op het land ongeveer 65 km/ uur, wat vooral te danken was aan het lage gewicht. Deze hoge snelheid had echter ook nadelen, want het onderstel was er niet op berekend. Een stevige rit door het terrein kon er dus toe leiden dat de romp uit zijn verband raakte. De tank had de gebruikelijke ronde toren die iets uit het midden van de romp was geplaatst. Hoewel de motor

rechts in de romp stond, was de tank in het water toch niet helemaal in balans. Dit werd gecompenseerd door extra ballast aan te brengen. Foto's laten twee basistypes zien, namelijk met een ring rond de schroef ten behoeve van de besturing en een type dat twee roeren had.

Het prototype werd in april 1931 getest in de Thames. De achterkant lag vrij diep in het water en er was maar heel weinig vrijboord over, maar toch trok de tank vrij veel aandacht van potentiële kopers. Het Britse leger heeft er onder de aanduiding A4E11 / 12 in 1932 wel twee beproefd, doch zag er uiteindelijk van af. Het buitenland kocht echter wel. Nederlands-Indië 2, Rusland 8 (waar later de amfibische tanks T37 en T38 uit werden ontwikkeld) en China zelfs 29. De laatste hiervan werd in 1935 afgeleverd. Thailand plaatste eveneens een order. Finland schijnt er wel een te hebben beproefd, doch niet gekocht.

Vickers Armstrong Amfibietank L1E3

In 1939, kort voor het uitbreken van WO2 kwam Vickers-Armstrong met een twee-de experimentele amfibische lichte tank, aangeduid als de L1E3.

Het voertuig was gebouwd volgens de specificaties van het Britse War Office. De meeste componenten werden al toegepast in de toen in gebruik zijnde lichte tanks. Rondom de romp waren met kapok gevulde drijflichamen aangebracht om drijfvermogen te creëren. Aan de achterkant waren in bestuurbare kappen twee propellers gemonteerd, die werden aangedreven door assen vanaf de beide aandrijftandwielen aan de voorkant van de tank.

Als de tank goed is ontworpen dan doet hij het ook goed in het water. Het grootste probleem is vaak het uit het water komen, vooral op modderige rivieroeveren en dat was bij dit ontwerp ook het geval.

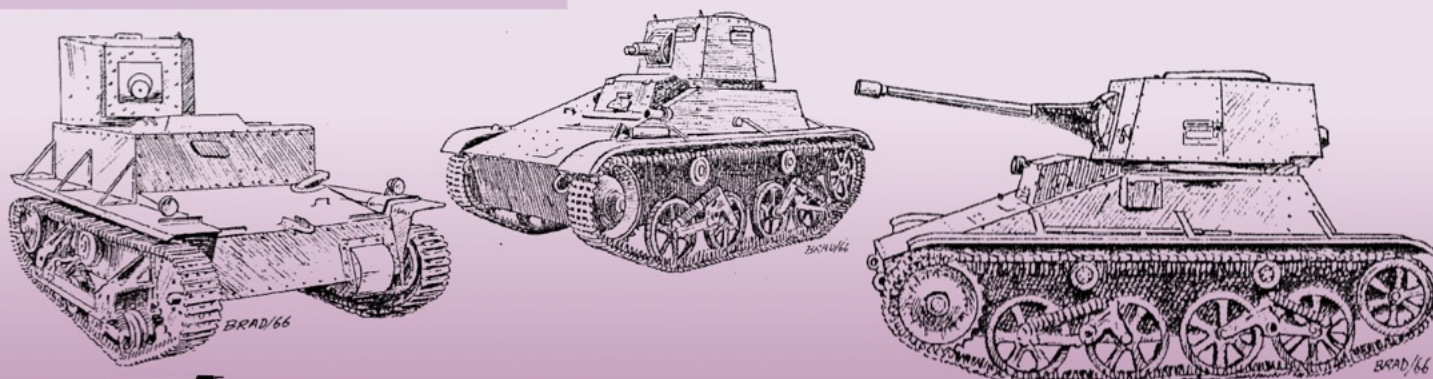
De Vickers Carden Loyd amfibietank in Kubinka

Een volledig amfibische tank is feitelijk een tegenstelling in zichzelf. Als hij licht genoeg is om te drijven dan is de pantsering gevaarlijk dun. Wordt de pantsering verbeterd dan wordt hij te zwaar om te blijven drijven.

Uiteindelijk (en gelukkig) werd het ontwerp niet geaccepteerd. In het begin van de oorlog is de tank nog wel beproefd, maar daar bleef het bij. Ook kort na de oorlog zijn er nog proeven mee uitgevoerd, maar toen was hij al helemaal verouderd.

Hij is te bewonderen in het Tank Museum in Bovington.

BMD-4, VOORAL MEER VUURKRACHT

DOOR: ALEX VAN RIEZEN

Sinds het einde van de jaren '60 gebruiken Russische luchtlandingstroepen, Vozdushno-Desantniye Vojska (VDV), voertuigen uit de BMD-serie voor hun luchtlandingsoperaties. In 1969 verschijnt de BMD-1, in 1985 gevolgd door de BMD-2 en in 1990 de BMD-3. Al deze types zijn nog steeds in gebruik, maar de BMD-3's krijgen nu een opwaardering tot BMD-4.

BMD-3 met het 30mm kanon

Naast het ombouwen van oude BMD-3's, waarvan de eerste sinds 2006 in dienst zijn bij de VDV, is ook de productie van compleet nieuwe BMD-4's van start gegaan. De BMD-3 onderscheidt zich van de BMD-1 en BMD-2 door een nieuw onderstel en een tweepersoons toren, met als hoofdbewapening een 30 mm kanon en een coaxiaal geplaatste 7,62 mm mitrailleur. Verder is de BMD-3 mobieler en zijn de amfibische prestaties beter dan die van zijn voorgangers.

De stap van BMD-3 naar BMD-4 betekent een verdere vergroting van de vuurkracht. Hiervoor is door het Tula KBP ontwerp bureau een nieuwe toren ontworpen, die tevens het grootste uiterlijke verschil maakt tussen de BMD-3 en BMD-4. De nieuwe toren is uitgerust met een 100 mm kanon, een parallel geplaatst 30 mm kanon en een 7,62 mm coaxiale

mitrailleur. Het onderstel van de BMD-3 heeft voorop de linkerzijde een 30 mm boeggranaatwerper en rechts een 5,45 mm boegmitrailleur. De BMD-4 houdt alleen de 5,45 mm boegmitrailleur. Naast de imposante bewapening beschikt de BMD-4 over een modern vuurleidingssysteem genaamd "Ramka", met onder meer een digitale computer en dag- en nachtzichtkijkers voor zowel de commandant als de schutter. Op het front van de toren zijn aan beide zijden van de hoofdbewapening drie rookbuslanceerin-

stallaties geplaatst. Initieel werd deze versie BMD-3M genoemd, maar dat veranderde al snel in BMD-4 of BMD-4 'Bakhcha-U'. De voertuigbemanning bestaat uit een commandant, schutter en bestuurder. Daarnaast is er plaats voor vier infanteristen.

Munitie en bereik

Het nieuwe kanon verschieft zowel hoog explosieve (HE) fragmentatiegranaten als lasergeleide 9M117M1 "Arkan" antitankraketten. Hierdoor heeft het 100 mm kanon een bereik van 5500 m bij een vuursnelheid van tien schoten per minuut. Het is ook geschikt voor indirect vuur en heeft dan een bereik van 7000 m. Een automatische laadinstallatie zorgt voor het herladen na elk schot. De munitievoorraad bestaat uit achttien HE-granaten en vier "Arkan" raketten. Het 30 mm kanon verschieft HE en pantserdoorborende (AP) granaten met een effectieve dracht tussen de 1500 en 2000 m. Het is ook tegen luchtdreigingen in te zetten, het effectieve bereik daarbij is 4000 m. De vuursnelheid ligt tussen de 300

en 330 schoten per minuut, de munitievoorraad telt 350 stuks. De coaxiale 7,62 mitrailleur heeft een bereik van 1000 m, de 5,45 mm boegmitrailleur draagt 800 m. De munitievoorraad is respectievelijk 2000 en 2160 patronen.

Prestaties

De 2V-06-2 dieselmotor levert 450 pk en geeft de BMD-4 een topsnelheid van 71 km/u. Het voertuig is net als zijn voorgangers van de BMD-serie volledig amfibisch en heeft te water een topsnelheid van tien km/u. Net als bij de voorgangers is ook het onderstel van de BMD-4 volledig hydraulisch verstelbaar. Het voertuig met daarin de voltallige bemanning is per parachute uit bijvoorbeeld een IL-76 transporttoestel af te werpen. Om de klap bij de

landing van het 13,6 ton zware voertuig op te vangen staat de BMD dan met zijn buik op een slee.

Recentelijk is ook de BMD-4M gesignaleerd met onder andere een nieuw chassis, nieuwe loopwielen en de motor van het BMP-3 infanteriegevechtsvoertuig. Verdere details zijn helaas nog niet bekend.

De BMD-4 heeft een hydraulisch verstelbaar onderstel.

De BMD-4 in het terrein.

De BMD-4M.

Foto's: IG Matherk, Internet

STEVNSFORT

DOOR: RICHARD POLDERMAN

Denemarken is sinds 2008 mijn vakantieland en een land met een rijke militaire geschiedenis. De napoleontische oorlogen, de Duits-Deense oorlogen, WO2, maar ook de koude oorlog, om er een paar te noemen. Waar de één op vakantie gaat voor zon, zee en strand zijn mijn vakanties meer hobbygericht. In dit geval militaire geschiedenis. In juni 2012 ben ik met een aantal vrienden naar Denemarken geweest en de eerste camping waar we belandden was bij het plaatsje Rødvig in het gebied Stevns, een 40 kilometer onder Kopenhagen. Meteen op de eerste dag kwamen we er achter dat een paar kilometer verder het koude oorlogmuseum Stevnsfort was gevestigd en onmiddellijk werd een bezoek hieraan gepland.

Aan het begin van de koude oorlog zijn er in Denemarken drie forten gebouwd om de doorgangen vanuit de Oostzee te bewaken. Bangsbofort, iets ten zuiden van Frederikshaven (dit was een WO2 Duits bunkercomplex dat na de oorlog door de Deense marine is uitgebreid), Langelandsfort op het eiland Langeland ten zuidoosten van Fünen, en Stevnsfort, ongeveer 40 kilometer ten zuiden van Kopenhagen.

Stevnsfort werd in 1953 gebouwd om de toegang tot het Oresundt (tussen zuid Zweden en Denemarken) te bewaken tegen de Warschau Pact vloot in de Oostzee. Het is het enige fort van drie dat zowel een bovengronds als een ondergronds complex heeft. Het ondergrondse complex werd op een diepte van 16 tot 18 meter uit de 6 miljoen jaar oude krijtrotsen gehakt en bevat een tunnelcomplex van 1,7 kilometer. Dit bood ruimte aan leefgedeeltes, ziekenhuis, munitiemagazijnen, werkplaatsen, artilleriecentrale en zelfs een mortuarium. Dit volledig zelfvoorzienend complex had een bezetting van rond de 300 man, deels dienstplichtigen. Het was bestand tegen een nucleaire aanval.

Als hoofdbewapening voor het fort werd gekozen voor de twee dubbelloops 15 cm geschutskoepels (►) van het Duitse schip Gneisenau, welke voldoende bereik hadden om het wateroppervlak tot aan de Zweedse kust te kunnen bestrijken. Deze geschutskoepels waren in de laatste jaren van de oorlog door de Duitsers op het eiland Fano geplaatst als deel van de Atlantikwall.

Daarnaast werd er ook een enkelloops 15 cm koepel geplaatst die dienst moest doen als het "Illumination gun"

(verlichtingkanon) om dat gedeelte van de zee tijdens een nachtelijke aanval te kunnen verlichten. Voor luchtafweer kreeg het fort twee batterijen 40 mm luchtdoelgeschut. Later werd dit uitgebreid met Hawk raketten. Naast het geschut stonden ook de radars en radioantennes boven de grond en naast het complex stond een kleine kazerne voor de bemanning.

Met het einde van de koude oorlog en het uiteenvallen van de Sovjet Unie werd het fort overbodig en in 2000 werd het gesloten. Met uitzondering van de kazerne welke nog steeds in gebruik is. Al voordat het fort gesloten was waren er plannen om er een museum van te maken. Na de sluiting is een groep enthousiastelingen met behulp van sponsoring aan de slag gegaan om het fort om te toveren tot een museum. In 2009 is dit geopend als het Koldkrigsmuseum Stevnsfort.

Mijn vrienden hadden geen interesse in het ondergrondse gedeelte en dat betekende dus voor mij dat ik de volgende dag terugging. Ja, dat vond ik erg vervelend ☹️. Ik had die ochtend gezorgd dat ik op tijd was voor de rondleiding. Het regende, wat als voordeel had dat er maar een man of

Het museum.

In het bovengrondse deel van het museum kun je vrij rondlopen (wel ff entree betalen!), het ondergrondse gedeelte kan alleen onder leiding van een gids worden bezocht. Het begint met het museumgebouw. Hierin vind je de filmzaal, museumwinkel en voor sommigen heel belangrijk...toiletten. In de filmzaal wordt een film vertoond over het Stevnsfort en zijn bemanning. Verder staan er nog

wat borden met geschiedkundige feiten over het fort en de koude oorlog. In de museumwinkel zijn naast het e.e.a. aan toeristische dingetjes ook verschillende boeken te koop. Het merendeel is in het Deens, maar er liggen ook wat Duitse en Engelse titels tussen. Er lagen hier best wel

interessante werkjes en de inhoud van mijn boekenkast werd dan ook met vier boeken uitgebreid.

Bij de ingang staan een drietal luchtdoelraketten (Nike Ajax, Nike Hercules en Hawk), verder op het terrein staat het e.e.a. aan radarvoertuigen, radiovoertuigen, mobiele werkplaatsen, hawk-opstellingen, een Centurion, een Leopard 1, een paar M113's, wat kleine drager's voor hawk raketten, nog wat kleiner spul, een Amerikaanse vierling .50 op affuit en een paar stukken 40 mm Bofors. Wat leuk is om te zien is hoe de hawk raketten in verschillende posities zijn neergezet, variërend van transportmodus tot vuurklaar. Van de drie geschutskoepels staan er twee op het terrein. De derde ligt buiten het complex. Ook staat er nog een redelijk grote bunker die de toegang tot het ondergrondse gedeelte herbergt.

acht aan de rondleiding meedeed. Bij de kassa kreeg ik een soort MP4 speler mee waar bijna de gehele rondleiding in het Engels op stond. De gids vertelde alles in het Deens, maar zei wel dat als ik iets wilde weten ik het gewoon kon vragen en hij het vervolgens in het Engels zou vertellen. Netjes geregeld dus. Het eerste half uur van de rondleiding was nat omdat dit over het bovengrondse gedeelte ging. Ik had dit de vorige dag natuurlijk al gezien, maar het had nu als voordeel dat de deuren van de geschutskoepels ook opengingen. Twee van deze koepels zijn volledig gerestaureerd en ja hoor, de adelaartjes met hakenkruisjes staan nog steeds in het sluitstuk.

(►) Vervolgens naar de bunker voor het ondergrondse gedeelte. Dit was erg leuk, 18 meter naar beneden. De gids liet ons een groot gedeelte van het ondergrondse fort zien en mijn mobiele gids was goed van informatie voorzien. Het is wel bijzonder als je tussen 6 miljoen jaar oude rotsen loopt. Je ziet de fossielen gewoon in de rotsen zitten (op de foto's de zwarte gedeeltes in de rotswanden). Leuk om te zien is dat er gewoon grote ruimtes zijn gecreëerd waar dan kamers in zijn gezet. De toestand van het geheel is variërend van roest tot gerestaureerd. Verroeste bedden in de gangen en een volledig gerestaureerde en deels werkende radarkamer. Bijna alles straalt jaren 50/60 uit, geweldig!

Het fort heeft twee nooduitgangen welke uitkomen aan de kust, een meter of twee boven de waterspiegel. Op het moment dat we daar stonden waaiden het behoorlijk wat een best wel spectaculair gezicht gaf. Na een uur was de ondergrondse rondleiding afgelopen. Eenmaal weer buiten was het zonnetje doorgebroken en kon ik nog wat foto's nemen van het opgestelde materieel.

◀ *lange gangen*

▼ *of je hier nou lekker slaapt?*

Koldkrigsmuseum Stevnsfort is zeker een bezoek waard. Meer informatie vind je op de website <http://www.stevnsfortet.dk> Ook is er van het DAWA (Deutsches Atlantik Wall Archiv) een publicatie verkrijgbaar over Stevnsfort: Sonderband 25 met ISBN 978-3-931032-36-4

▼ *de artilleriecentrale*

▼ *telexkamer*

▼ *een van de vele radarschermen*

VRAAG & AANBOD

Nico Heertjes, [REDACTED]:

"Ik ben de zolder wat aan het opschonen en er staan iets teveel modellen in de doos. Allemaal 1/35, nog niets mee gebeurd, alleen een keer bekeken. Prijs:

1.	Dragon, SdKfz 250/11 6132	€ 30,-	5.	Dragon, PzKpfw I Ausf B. 6186	€ 20,-
2.	Dragon, SdKfz 250/1 6117	€ 25,-	6.	Italeri, SdKfz 10/5 - 371	€ 15,-
3.	Dragon, SdKfz 250/9 neu 6160	€ 25,-	7.	Alan, Panzer II J Kit no 016	€ 15,-
4.	Dragon, SdKfz 250/5 neu. 6141	€ 25,-	8.	Alan, Gepard, Flakpanzer 38T no 018	€ 15,-

Prijs exclusief verzendkosten. Inlichtingen: [REDACTED]

Harry Isings, [REDACTED] biedt zijn modellenverzameling te koop aan. Het meeste is WW2: Duits, Amerikaans, Engels, Frans en Russisch. Het overige moderne materiaal is Engels, Israëliësch, Russisch en Amerikaans. Prijzen vanaf € 7,50 per stuk. Bezoek altijd welkom, wel van tevoren even bellen. Daarnaast nog te koop een hangmappenkast € 25,-

12^E SNEKER OPEN MODELBOUWDAG WEER ENORM SUCCES

De inmiddels traditionele modelbouwdag in Sneek was dit jaar op 19 januari en daarmee 3 weken eerder dan gebruikelijk maar dat heeft geen invloed gehad op deelnemers en publiek. Beide waren massaal aanwezig.

Dat bouwen steeds meer navolging vindt blijkt uit het grote aantal mensen welke zich opgegeven had voor de 'demo'. Het ter plekke laten zien hoe je aan een model werkt werd door maar liefst 46 personen gedaan. Voeg daarbij nog 40 verkoopmeters en 15 meter tafel vol modellen en u begrijpt dat ruimtes zeer gevuld waren.

In de ochtend was de tombola al een enorm succes, binnen een half uur hadden Peter Vierhout en mijzelf de 200 enveloppen verkocht. Menig modelbouwer was weer een doos of modelbouwmagazine rijker, of had er een ruilobject bij. Alle prijsschenkers hartelijk bedankt. Dankzij de tombola is er geen tafelhuur en is de entree gratis. De kits for kids was zo'n succes dat de organisatoren (Peter Wardekker, Jan Frankema en ondergetekende) 's middags uit hun eigen voorraad modelletjes op de kidstafel moeten leggen.

Op de foto's een overzicht van de voorraad dozen welke werd aangeboden, waaronder enkele hele 'oudjes' al dan niet leeg. Ook een Duits trio, van Marten Nop, een fraaie M113, zo te zien van de foerier en een muziekkorps uit vroeger tijden van Historex gebouwd door Theo de Haan.

Vanwege een feestje in de zaal, later op de avond, mochten we een uurtje eerder inpakken maar daar had niemand moeite mee, het was toch al een lange, vermoeiende dag. Deze werd door sommigen nog voortgezet bij de lokale wok.

Wim Oldekamp

MOOIE DINGEN VOOR DE KLEINSCHALIGE MENS

DOOR: PETER VAN KEMPEN

Vandaag ontvangen: de Waterloo 1850 set, **Britse Para's met wellbike, 75 mm Howitzer en toebehoren!** Soms zit ik wat te surfen op het internet en zie dan interessante kits en nieuwe kleinschalige uitgaven voorbij komen die me als verstokt kleinschalige modelbouwer (zeg gerust ook maar: verzamelaar) wel wat lijken.

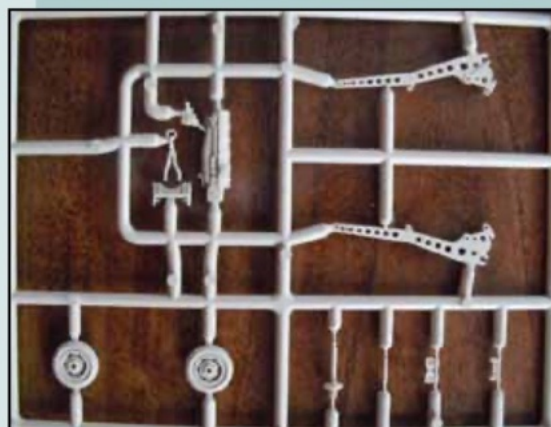
Vaak geen kans die even lokaal op te halen in een winkel in de buurt, omdat de hoeveelheid winkels die deze kits voeren met de dag vermindert, of omdat sommige merken al helemaal niet in ons land worden geïmporteerd. Wat overblijft is dan een bestelling op internet bij een van de vele internet shops die er zijn. Toch altijd weer een gok. Betalen met creditcard doe ik zo wie zo niet wegens de kans op misbruik. Het moet kunnen via bijvoorbeeld Pay Pal. Dan heb je tenminste nog een bepaalde garantie. Toch blijkt net die ene kit die je al zo lang zocht en die in een wat grotere bestelling zat om op de post te sparen er dan na betaling van de hele bestelling net weer niet meer te zijn. Ik vraag dan vaak uit arren moede maar om het meesturen van een setje wat ik ook wel wil, om zo toch een complete zending te ontvangen. Ik heb een hekel aan die uitstaande bestellingen.

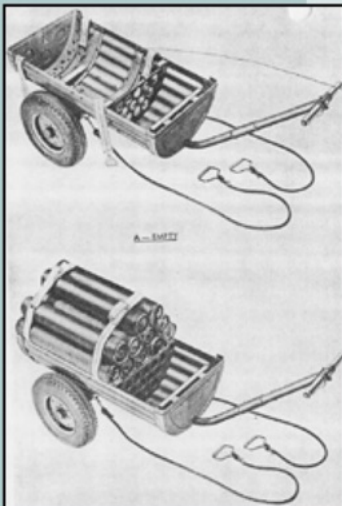
Als het tegen zit komt je favoriete kit nooit meer en wat heb je dan aan een tegoed in een ver land bij een leverancier met assortiment waaruit je verder niets nodig hebt? Ik heb goede ervaringen met het verzorgen van complete leveringen door Jadar Models in Polen, maar helaas heeft ook die niet alles waar ik naar op zoek ben.

De nu ontvangen set van Waterloo 1850, Britisch Para's with Pack Howitzer, set no AP036 is zo'n set waarvan ik wel wist dat hij bestond en ook al lang naar op zoek was om hem te kopen. Maar vaak zijn juist die goede sets in ons land nergens te krijgen. Uiteindelijk vond ik hem via Marktplaats, te koop bij een zekere B. Bijman in Lopik, zaken doende onder de naam "1/72 Battalions & Hordes", die figurensets verkoopt waaronder deze set. Ik betaalde maar iets meer dan een tientje inclusief post, een te verwaarlozen risico voor vooruitbetaling, en kreeg het probleemloos toegestuurd.

Wat een prachtige set is dit! De bijgaande foto's zeggen al veel. Het is hard plastic en de keus van figuren en onderwerpen is geweldig! Wie had gedacht dat er ooit een wellbike, de per container te dropen motorfiets in 1/72 zou uitkomen, en dan zo mooi gedetailleerd? Ook de figuren zijn perfect, zelfs met gezichtsuitdrukking. Heel anders dan de eerste sets van Waterloo van zacht plastic. Een wending ten goede die je ook bij het recente geschut van HAT zag gebeuren.

Terug naar deze Waterloo 1850 set en de foto's van de gietramen, waarvan er zes in het doosje zitten, drie van elk. Zie de figuren, allen goed in actie met het kanon en geknield, wat in "vechtsets" vaak niet zo is, met een overdaad aan munitie en dan nog als uitsmijter de kar waarin extra munitie vervoerd kon worden! Het betreft hier de US M18 (alu) of M9A2 (steel) Paracaisson Cart. Deze ronde, geribbelde containers hingen onder een C47 Dakota en werden per parachute afgeworpen. Eenmaal op de grond, kon de container in twee helften uiteen worden genomen. In de onderste helft stak men een as, daaraan kwam een handvat uit twee delen en de wielen. Dit alles zat in delen in de voorste 1/3 lengte van de container verpakt. Er is een ombouwmogelijkheid om de container door midden te zagen, en dan daarop de uitstekende helft van de 18 stuks, in kartonnen kokers verpakte 75 mm granaten te tonen. De granaten waren vanwege het gewicht in het achterste deel van de kar gestuwd, boven de wielen. In het lege, voorste 1/3 deel van de kuip zaten o.a. de tuigen en touwen voor het trekken van zowel de kar als de 75 mm pack houwtser. Deze was voorzien van trekogen waaraan enkele manschappen het kanon door aangebrachte touwen konden verslepen. Daar werd ook wel eens een muilezel voor gebruikt indien deze beschikbaar was. Het is niet uitgesloten dat de lege bovenkant zoals in deze kit, weer

als dekkende huid werd gebruikt. Aangezien de wielen en het handvat er aan zitten moet dat bij een ronde container op wielen zoals in deze kit haast wel het geval zijn. Meer info en afbeeldingen van deze kar vind je op: WWW.questmasters.US/M18_Paracaisson.html

Dan de hoofdmoot, de prima vorm gegeven 75 mm pack houwtisers, ja houwtisers, want je krijgt voor deze paar euro's zelfs drie sets van alles geleverd! Vele ombouwmogelijkheden komen nu in beeld! Het uitboren van de loop kan het aanzien nog verder verbeteren, de details van het in hoofd delen uitneembaar frame of affuit zijn goed weergegeven. Ook hier is een ombouw door het opdelen in stukken en weergeven van die vervoersituatie (waardoor het geschut "pack" howitzer heet), zeker mogelijk en geeft ons dioramamogelijkheden te over.

Een *must* voor Slag om Arnhem bouwers of de para enthousiasten onder ons, kleinschalige knutselaars. Van harte aanbevolen! De huidige voorraad van Battalion & Hordes zal wel snel uitverkocht zijn, maar deze handelaar wil ons misschien wel blijven verrassen met een betrouwbaar Nederlands adres voor deze zeldzame sets,

Jullie kleinschalige modelbouw collega van het eerste uur,

Peter van Kempen, Reduzum.

Advertentie

Plastikmodellcenter Niederrhein

Scale Models • Slotracing • Table-Top Games

400m² Hobby-Center ~ more than 40 Modelbrands ~ 10 years of Experience

Explore a broad range of Military Scale Models and everything a Model-Builder needs: Paints, Brushes, Glue, Airbrush and all kinds of helpful Tools

NEW: Vallejo quality acrylic Colors, Pigments and Tank Ace Sets!

Your Hobby is our Mission!

www.Plastikmodellcenter.de

Visit the Hobby-Center Plastikmodellcenter Niederrhein in Germany near the Dutch border via A73/A77/A57 from Nijmegen (1h) and A40/A57 from Venlo (30min)!

TWENTY MEMBER

Plastikmodellcenter Niederrhein
Peter Meister
Oststraße 31, 47475
Kamp-Lintfort, Germany
Phone: +49 2842 10131
Mail: Info@Plastikmodellcenter.de

Visit our new Online-Shop:
www.pmc-shop.de

Opening Times:
Tuesday 10.30-13.00 | 14.30-18.00 | 20.00-22.30
Thursday 10.30-13.00 | 14.30-18.00 | 20.00-22.30
Friday 10.30-13.00 | 14.30-18.00
Saturday 10.30-16.00

Als verstokt WO 2 bouwer had ik nooit gedacht dat ik ooit iets moderns zou bouwen. Totdat onze zoon Jouke vorig jaar naar Afghanistan vertrok om vijf maanden chauffeur te zijn op een Bushmaster.

Op de TWENOT bijeenkomst vorig jaar in Emmeloord zag ik bij Jan Willem de Boer de bouwdoos van de Bushmaster en meteen leek het me leuk dit model voor mijn zoon te bouwen. Ik had op dat moment niet in de gaten dat het de Australische uitvoering was en niet de Nederlandse, met de extra pantserplaten en de nodige interne aanpassingen. Bij zijn thuiskomst in mijn enthousiasme hem het verhaal verteld en begonnen met de bouw. Ik zou

een redelijke exacte kopie gaan maken van zijn Bushmaster en beloofd is beloofd. Hij had de wereld aan foto's gemaakt, dus aan referentiemateriaal geen gebrek.

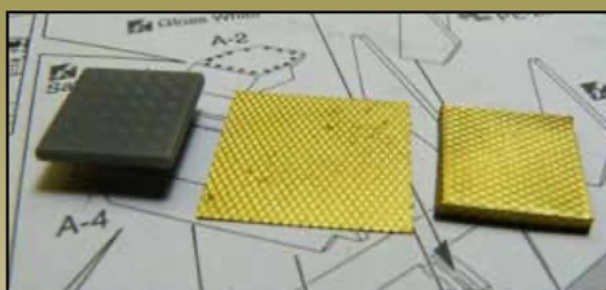
De doos van Showcase leek op het eerste gezicht nog niet zo slecht, totdat ik begon te bouwen. Doordat het interieur van de Nederlandse voertuigen behoorlijk afwijkt van dat van de Australische moest ik een aantal onderdelen zelf maken. Ook brak er nog wel eens wat bij het losmaken uit het frame. Dat betekende dus scratchen. En doordat ik nog nooit een model van een modern voertuig had gebouwd was dat toch lastiger dan ik had gedacht.

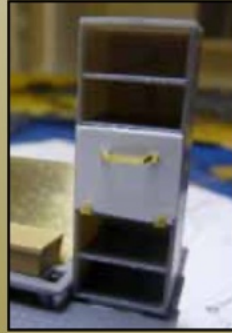
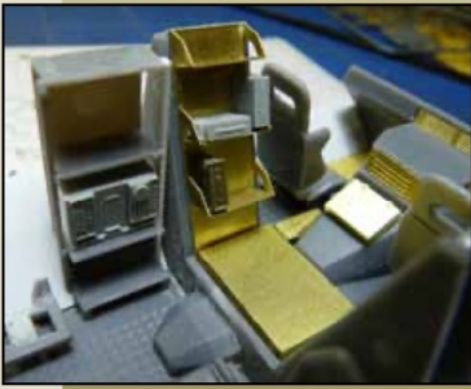
Eerste het interieur. Diverse aanpassingen gedaan zoals het bouwen van de *jammer box*, het verwijderen van de stoelen, het aanpassen van de staplatten voor de schutters en de afsluitbare opbergkast. Diverse onderdelen uit de *etch-sparebox* hergebruikt, radiootje, rolgordijntjes en zonneklepjes gemaakt. Behalve de tijd die dit kostte viel de bouw op zich nog wel mee.

▲ De verhoogde vloer onder het schuttersluik heb ik gemaakt van wat etch uit de sparebox.

► De staplatten en de bak voor de jammer.

Een radiootje plus de radiobediening op het dashboard gemaakt van oude onderdelen. Stoelen en hier en daar wat toebehoren geplaatst. Nu nog wat freubelen met de gordels en dan kan het interieur worden gearbrusht.

▲ De basiskleuren zijn aangebracht.

krom als een hoepeltje op mijn werkbank zag liggen. De lijm had de plasticcard dermate vervormd dat hier geen redding meer aan was. De moed zakte me in de schoenen en ik heb eerst maar eens een kleine time out genomen. Na een maand de pantserplaten maar opnieuw gemaakt en nu op de juiste maat en dikte. Ook aan de buitenkant verder de nodige aanpassingen gedaan zoals de verhoging op het dak, antennes, handgrepen, e.d.

Na de nodige verwerkingen en natuurlijk wat pigmentjes hier en daar, op de naar de buitenkant. Ik had via het forum begrepen dat Bart Tigges in autocad de pantserplaten had getekend en deze zou laten snijden. Na kort overleg heb ik proefdrukken mogen ontvangen (waarvoor dank!) en nu dus los met de buitenkant.

Het waren proefexemplaren dus de passing was niet helemaal correct. Maar met wat schuur-, plak- en buigwerk alles passend gemaakt. Ik had achter de pantserplaten een tweede wand gemaakt van overheadsheet. Op deze manier kreeg ik een realistische aanblik van de echte ramen. Tot ik de volgende dag alle pantserplaten zo

Het complete interieur. In de groene bak (het midden van de foto ▲) is de jammer ondergebracht. Het is oorspronkelijk een Australisch voertuig dus het stuur zit rechts!

▲ De buitenkant krijgt zijn laatste details en de pantserplaten worden nauwkeurig op de Bushmaster geplaatst. Hij is klaar voor de verfspuit.

En dan eindelijk klaar voor de airbrush, mijn favoriete gedeelte. Het werd alles bij elkaar nog een langdurig karwei. Ik heb het model zonder de pantserplaten eerst Vallejo primer gegeven en daarna met een donkerbruine kleur de preshading gedaan. Toen dat goed droog was heb ik de basis steenkleur gespoten (70% mod brown en 30 % sand yellow van Vallejo).

Vervolgens de pantserplaten op hun plaats gelijmd en die moesten natuurlijk ook gedaan worden. Omdat ik met het aanbrengen van de primer laag toch overspray zou krijgen heb ik het hele voertuig maar weer in de primer gezet, daarna gepreshade en ten slotte steenkleur gespoten. Toen zat hij in ieder geval heel goed in de verf.

De volgende stap was het aanbrengen van het camouflagepatroon. Eerst de groene kleur en daarna het zwart. Omdat het een hard-edge camo is heb ik aan de hand van de foto's het patroon eerst met dunne

potloodlijnen aangegeven. Daarna met een fijn penseel deze lijnen overgetrokken en vervolgens de vlakken met de airbrush opgevuld. Een aantal lichte washes en hier en daar wat inlijnen maakten het vervolgens af. Chipping hoeft niet want dat komt weinig of niet voor op de Bushmasters. Ze worden iedere dag gewassen en van binnen schoongemaakt en eventuele beschadigingen aan de verf worden meteen bijgewerkt. Wel heb ik met pigmenten hier en daar nog wat verwerking aangebracht, maar dat was dan ook alles. Het model was klaar!

De laatste bewerking was het maken van een sokkel. Het model helt iets naar voren, wat een zekere mate van dynamiek uitstraalt. Ik heb het met gepaste trots aan mijn

zoon overhandigd. En dan nu maar weer eens lekker een old school Tamiya kitje plakken.

MEESTER VAN DE BUSHMASTER

DOOR: JOUKE WIERSTRA

Laat ik me aan het begin van dit verhaal eerst even voorstellen. Ik ben Jouke Wierstra, 21 jaar oud en werkzaam bij de Koninklijke Landmacht. Ik ben werkzaam gesteld bij het 44e Pantserinfanteriebataljon Regiment Infanterie Johan Willem Friso, en dan de B Coyote Compagnie. In februari 2011 hoorde onze compagnie dat wij de eerste Police Trainings Mission in Afghanistan gingen draaien. Ik kreeg te horen dat ik daar chauffeur zou worden

Niet "mijn" Bushmaster, maar zo zag mijn werkplek er uit.

op een Bushmaster, wat toen voor mij nog een onbekend voertuig was. In maart 2011 kreeg ik de één weekse rijopleiding op de Bushmaster. In die week leer je de basis dingen over het voertuig en ook kwam ik er al snel achter dat het een super mooi voertuig is om mee te werken. Het is behendig, sterk in het terrein en betrouwbaar. Het is goed bepantserd en door de v-vorm van de romp biedt het goede bescherming tegen berm bommen.

Wat mij opviel aan de Bushmaster was het CTIS systeem. Dat staat voor Central Tier Inflation System. Het regelt de bandenspanning. De chauffeur kan binnen instellen op wat voor terrein je aan het rijden bent, zodat de grip van de banden optimaal is. Ook kan het voertuig nog doorrijden met een lichte lekkage in de band. Het CTIS zorgt er dan voor dat er continue lucht in de band blijft. In juli 2011 was het dan zover. We vertrokken met een groot gedeelte van de compagnie richting Kunduz, Afghanistan. Op een gegeven moment werden de voertuigen toegedeeld. Elke groep kreeg een Bushmaster. We hadden in het peloton twee Bushmasters met het SWARM Remote Control Weapon System. Onze groep kreeg een normaal

uitgeruste Bushmaster. Door het stof en het vele gebruik moesten de voertuigen vaak worden onderhouden, maar dit onderhoud gaat wel redelijk makkelijk. Mijn ervaringen zijn heel goed. Ik heb in de tijd dat ik daar zat nooit problemen met het voertuig gehad en ik vond het altijd een betrouwbaar voertuig om mee de poort uit de gaan. Ik heb een goede tijd gehad in Afghanistan én met de Bushmaster.

"Oorlogvoering van de toekomst" luidde het onderschrift bij bovenstaande prent in The Daily Graphic van 2 december 1899. Het heden zag er destijds voor de Britten ook niet zo florissant uit. De op 11 oktober van dat jaar uitgebroken 2e Boerenoorlog verliep niet naar wens, en het zou nog erger worden. Juist in december moest men gedurende de "zwarte week" maar liefst drie forse nederlagen incasseren. Als rechtgeaard borreltafelstrategist wist tekenaar Easton echter precies hoe Jouberts geduchte cavalerie in de pan moest worden gehakt. De Britse infanterie diende simpelweg plaats te nemen op "traction engines", de stoomtractors dus waarvan er net 15 in Southampton aan boord waren genomen voor goederentransport aan de Kaap. We zien ze hier als slagveldtaxi's moeiteloos over de Zuid-Afrikaanse "kopjes" en riviertjes hopen volgens een principe, dat pas zo'n 35 jaar later zou worden toegepast door Sovjet-tankisten in hun snelle Christie-Betoesjka's; het zogeheten "dynamische overwinnen van hindernissen".

Niet snelheid maar grootte schijnt het geheim te zijn van "De machine om een eind aan de oorlog te maken", in Frankrijk aangekondigd als feuilleton voor de 27e maart - helaas, het jaartal viel niet te achterhalen. Nu hadden de Fransen een rijke traditie op het gebied van science fiction (die term dook overigens pas in 1929 in de VS op), waarbij Jules Verne op militair gebied nog werd overvleugeld door zijn tijdgenoot Albert Robida. Al in de jaren '80 van de 19e eeuw fantaseerde deze in lichtvoetige verhalen met vrolijke illustraties over chemische en bacteriologische oorlogvoering en over "hélicoptères". Het concept van de gigantische driebewerter zou in praktijk worden gebracht in het tsaristische Rusland, zoals kort wordt

gememoreerd op blz. 114 van de "Encyclopedia of Armoured Cars and Half-tracks" van Crow en Icks: "Lebedenko Bronivikh, 1915, huge tricycle w/40 ft wire-spoked front wheels, small rear steering wheel, not completed". Een uitgebreidere beschrijving staat in "Tanki v bojoe" van Igor Sjmeljov, uitgeverij Jonge Garde, Moskou 1984. Bij De Slegte zult u dit werk (en ook de DDR-editie "Panzer aus sieben Jahrzehnten") niet zo gauw tegenkomen, en daarom volgt hier de betreffende passage.

Ongeveer tegelijkertijd (met de beproeving van het rupsvoertuig Vesdjevichod in mei 1915, maanden vóór Little Willie, zoals de auteur benadrukt - GG) begon kapitein N. Lebedenko, leider van het testcentrum van het Ministerie van Oorlog, met de ontwerpen voor een gevechtsvoertuig dat was uitgerust met wielen van grote doorsnede. Lebedenko ging er terecht van uit, dat grote wielen loopgraven en stellingen makkelijker kunnen nemen dan kleine. Zo op het eerste gezicht leek Lebedenko's vehikel een sterk vergroot affuit. Elk van de twee wielen met een diameter van 10 meter werd aangedreven door een Maybach-motor van 200 pk. Deze motoren waren afkomstig van een neergehaald Duits luchtschip. Met de kleinere looprol achter, die het voertuig de nodige stabiliteit verleende, kon worden gestuurd.

Lebedenko's idee vond instemming. Onverwijd kreeg hij een groot bedrag ter beschikking. Aan het tankproject werd meegewerkt door prominente figuren als N. Sjoekovski en B. Sjtsjkin. Pas in augustus 1917 werd het voertuig onder de grootste geheimhouding in elkaar gezet aan de rand van een bos in de buurt van de stad Dmitrov. Hier in het bos vond ook de beproeving

plaats, maar deze bracht geen positieve resultaten. De werkzaamheden werden gestaakt; de geweldige wielen en het geraamte van het voertuig stonden vele jaren in het bos weg te roesten, en joegen met hun afmetingen toevallige voorbijgangers de stuipen op het lijf. De "Tsaren-tank", zoals hij nog wel eens werd genoemd, was het grootste gevechtsvoertuig dat er ooit is gebouwd. Bij een gevechtsmassa van 40 ton zou het voertuig worden uitgerust met twee kanonnen en verscheidene mitrailleurs. Volgens de berekening lag de maximum snelheid rond de 20 km/u.

dan te besluiten: "Raemaekers, keer terug tot de caricatuur, als gij nog kunt, en ... alles is vergeven en vergeten."

Leuk om nog te vermelden: een van de Duitse militairen op de afbeelding heeft onmiskenbaar de trekken van de Nederlandse politicus Pieter Jelles Troelstra, die er in die tijd door velen van werd verdacht, pro-Duits te zijn.

In het dagblad Trouw van 11 december 2012 schreef Harrison van der Vliet onder de titel "De cartoonist van WO 1" onder meer het volgende:

In Engeland en de Verenigde Staten had men een heel andere mening over de prenten van Raemakers. Teddy Roosevelt, Woodrow Wilson, de premiers van Engeland en Frankrijk en zelfs het Britse hof: allemaal wilden ze de in Roermond geboren tekenaar Louis Raemaekers (1869-1956) graag ontvangen. En The New York Times schreef na zijn overlijden in een uitgebreid in memoriam dat Raemaekers fel anti-Duitse spotprenten het verloop van de Eerste Wereldoorlog verregaand hebben beïnvloed.

Bij de laatste afbeelding, uit eigen land had de werkelijkheid een voorsprong op de fantasie. Telegraaf-tekenaar Louis Raemaekers had zich tijdens de Eerste Wereldoorlog tot een dusdanig felle anti-Duitse karikaturist ontwikkeld, dat de Duitse gezant in Den Haag zich genoopt zag, bij de regering op "strengere maatregelen" aan te dringen. Ter ondersteuning van Nederlands neutraliteit is hoofdredacteur Schröder in 1915 ook werkelijk even in hechtenis genomen, en werd winkeliers dringend verzocht, Raemaekers spotprenten niet langer in hun etalage op te hangen. In Groot-Brittannië begreep men de propagandistische waarde van de tekenaar. De hier overgenomen prent "TANKS!" (▲) komt uit de bundel "Hun rekening - opgemaakt door Louis Raemaekers", Nederlandstalig dus, maar gedrukt door Richard Clay & Sons in Londen.

Raemaekers kampte in dit geval met het probleem, dat hij iets moest afbeelden waar hij weliswaar wild-enthousiast over was, maar waarvan hij niet wist hoe het er uit zag. Zoals (ons) bekend was de naam "tank" in december 1915 bewust in omloop gebracht om te suggereren dat het bij dit project om grote watercontainers ging, die bovendien voor het verre Petrograd bestemd waren. Kennelijk had Raemaekers wel al uit de pers begrepen dat het rupsvoertuigen waren, en wist hij ook dat ze met twee kanonnen waren uitgerust, maar voor wat de romp betreft moet hij zich hebben laten leiden door de gedachte aan vloeistoftanks. Toch heeft deze "artist's impression" al wat weg van de St. Chamond M16, en daarmee liep onze landgenoot dan weer vooruit op de ontwikkeling van de SP.

Onder vakbroeders was Raemaekers partijdigheid trouwens niet onomstreden. In "De Politieke Prent in Nederland" uit 1920 stelde Cornelis Veth dat deze de humor had gedood en daarvoor in de plaats "een pathos van zeer banalen aard" bood, om

FATHERS AND HUSBANDS.

ABLE-BODIED BELGIANS
DEPORTED TO GERMANY.

In De Casteelsepoort in Wageningen, waar Raemaekers van 1895 tot 1909 woonde, loopt op dit moment een tentoonstelling over zijn werk. Er wordt door het museum speciale aandacht besteed aan zijn "Wageningse periode".

Die onoverwinnelijke Pruisen.

toon is kil en grimmig", antwoordt Jacques van der Weiden, bestuurslid van De Casteelpoort uit. Een van de prenten toont de vallende Duitse bommen als brandende geraamtes, een ander, getiteld "Mein Vaterland musz gröszer sein!", een briefschrijvende Duitse soldaat: "Lieve moeder, we zijn in België weer goed vooruitgegaan; onze kerkhoven strekken zich nu al tot aan de zee uit", staat eronder.

"Mijn zonde zoon ligt nu ook hier—waar zijn de Uwe?"

een aanloop naar een grote overzichtstentoonstelling over Raemaekers in het Limburgs Museum in 2014. Het is dan precies honderd jaar geleden dat de oorlog die hem zo beroemd heeft gemaakt uitbrak. De tentoonstelling "Louis Raemaekers - Een cartoonist van wereldfaam" is nog te bezichtigen t/m 31 maart 2013.

Raemaekers gaf les aan de plaatselijke Rijkslandbouwschool en HBS en tekende er tot 1909 politieke spotprenten voor Het Algemeen Handelsblad. Na zijn verhuizing naar Haarlem stapte hij over naar De Telegraaf. Met het uitbreken van de oorlog veranderden de toon en het karakter van zijn tekeningen. Hij gebruikte vanuit het neutrale Nederland zijn potlood als bajonet. Daarmee was hij een doorn in het oog van de Duitse keizer Wilhelm II. Die liet na het zien van de spotprenten een beloning van 12.000 Mark op Raemaekers hoofd zetten. Ook Nederlandse politici bekritiseerden zijn tekeningen: ze zouden de handelsbetrekkingen met Duitsland onnodig schaden. Raemaekers moest naar Engeland uitwijken.

Toch was Raemaekers destijds zeker niet de enige cartoonist. Wat verklaart dan het succes van juist zijn cartoons? "Ik denk het feit dat ze pijnlijk direct zijn. Het blijven natuurlijk spotprenten, maar de onder-

Jachtmeester Zeppelin: "12 oude mannen, 22 vrouwen, 34 Kinderen, en 1 soldaat, Uwe Majesteit."

Bij het doorlopen van de drie zalen in het museum blijkt niet alleen over de selectie van de tekeningen zelf, maar ook over de wijze van exposeren goed nagedacht. Het werk van de tekenaar is aan mobiele panelen bevestigd waarmee een elegante zigzagconstructie is gecreëerd. Als bezoeker word je aan de hand van een simpele stippellijn op logische wijze langs Raemaekers' oeuvre geleid.

De compacte tentoonstelling in De Casteelsepoort is

WILSON: "Doen wij genoeg als wij alleen de slachtoffers trachten te redden?"

De derde ledenbijeenkomst 2012, deze keer in het Friese Joure, verliep zoals altijd heel plezierig. Zo rond de honderd TWENOT leden en niet-leden hadden de weg naar 't Haske gevonden en genoten daar van een paar aangename hobbyuurtjes. Dankzij de aanwezigheid van drie bouwgroepen was er op het gebied van modelbouw heel wat te bekijken, te bespreken en te bewonderen. De bouwgroepen zijn een absolute aanwinst voor onze vereniging!

De grote winnaars van de modelbouwwedstrijd zijn:

Best of Show:

Sander van der Does met "Ivar" (►)

Publieksprijs:

Geert Wierstra met zijn model van de Bushmaster waarop zijn zoon in Kunduz chauffeur was (◄)

Bijzonder deze keer was de lezing door Hans Mekers over "voertuigbescherming". Hans begon met duidelijk te maken dat dit begrip veel meer inhoudt dan alleen "pantser". Je kunt alle beschermingscomponenten samen zien als een ui: verschillende lagen over elkaar heen. Het begint bij het voorkomen van detectie door de vijand (goede dekking, camouflage). Gebeurt dit toch probeer dan te voorkomen dat je onder schot wordt genomen (mobiliteit) en dat de vijand je mist als hij toch op je schiet. Komt het toch tot een treffer dan is het zaak dat de mogelijkheid dat het projectiel fatale schade aan het voertuig en de inzittenden toebrengt zo klein mogelijk is. En hierbij speelt "pantser" zeker een belangrijke rol.

Vervolgens kregen we uitleg over de dreiging door projectielen met een verschillende werking:

- kinetische energie: het projectiel dringt door zijn gewicht en snelheid door tot in het voertuig, hetgeen vaak een vernietigend effect heeft. Denk hierbij aan de antitankgranaat;
- chemische werking: door de toepassing van het holle-lading principe ontstaat een straal gesmolten metaal die zo heet is dat hij een groot doordringingsvermogen en een grote vernietigende werking heeft (bazooka, RPG, TOW, etc);
- luchtdruk: alle explosies veroorzaakt door bijvoorbeeld mijnen en IED's e.d. die zo'n grote luchtdruk veroorzaken dat er fatale schade aan het getroffen voertuig en bemanning ontstaat.

EFP's (explosively formed projectiles) zijn een aparte categorie; door een chemische reactie wordt een projectiel van metaal gevormd dat met hoge snelheid door het pantser dringt en op zichzelf weer de karakteristieken van een KE projectiel heeft. Door middel van foto's, enkele filmpjes en meegenomen "hardware" werd e.e.a. inzichtelijk gemaakt.

Deze theoretische uiteenzetting was de opstap naar een boeiende uitleg over de beschermingsmiddelen welke zijn toegepast in het nieuwe infanteriegevechtsvoertuig van de Koninklijke Landmacht: de **CV9035NL**. Toen de studie naar de opvolger voor de YPR765 begon was het uitgangspunt dat er een voertuig "van de plank" zou worden gekocht. Er waren verschillende kandidaten, maar al snel werd duidelijk dat de CV90 het beste aan de Nederlandse eisen zou kunnen voldoen. Echter niet zonder dat er toch een aantal ingrijpende veranderingen moesten worden uitgevoerd. Deze zijn in goed overleg met de fabrikant ontwikkeld, getest en in het voertuig verwerkt. Hierdoor kan gesteld kan worden dat "onze CV90" de meest optimale bescherming biedt welke voor een voertuig van deze gewichtscategorie thans kan worden gerealiseerd. Ook zijn er plannen om de CV9035NL uit te rusten met een CE-beschermingsysteem, wat naar verwachting een actief systeem zal worden dat aansluit op de reeds in het voertuig aanwezige systemen.

Het was een interessante lezing, waarvoor we Hans Mekers nogmaals hartelijk bedanken!

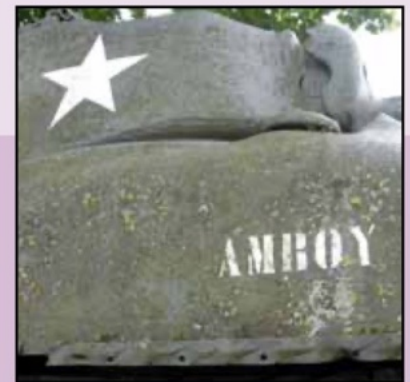
MUSÉE DE LA BATAILLE DES ARDENNES

DOOR: ARNO CORNELISSEN

Afgelopen zomer heb ik in het plaatsje La Roche-en-Ardenne het museum van de Slag om de Ardennen bezocht. Het museum heeft een totale oppervlakte van $\pm 1.500 \text{ m}^2$, verdeeld over drie verdiepingen. Het toont, zoals de naam al aangeeft, allerlei zaken die gebruikt zijn in de slag om de Ardennen.

Mijn voornaamste doel was het bekijken van de aanwezige voertuigen en wapens. Het museum heeft een indrukwekkende verzameling wapens, licht en zwaar geschut, foto's, persoonlijke voorwerpen en uitrustingsstukken die ter plaatse gevonden werden, evenals meer dan 120 poppen van Amerikaanse, Engelse, Duitse en zelfs Schotse soldaten in gevechtssuitrusting.

Er is een aparte ruimte die in het teken staat van de 51st Schotse Highland Division, die deelnam aan de bevrijding van La Roche- en-Ardenne op 11 januari 1945. Pronkstuk is de persoonlijke gevechtssjas van luitenant-kolonel Cathaert, bevelhebber van het 7th Bataljon Black-Watch. Deze jas werd door het hoofdkwartier van het regiment Black-Watch te Perth (Schotland) aan het museum geschonken ter gelegenheid van de 50ste verjaardag van de Slag om de Ardennen.

In het museum zijn de volgende voertuigen te zien:

- ♦ Daimler Dingo mk2 (GBR F226405) - naam: The "Stooges"
- ♦ Jeep Willy (geen markeringen, groen c/s ►)
- ♦ Jeep Willy (USA 20165843)
- ♦ Onbekende motor (voormalig Belgisch ►)
- ♦ Kübelwagen type 82 (WH 685100, voormalig Duits)
- ♦ M16A1 MGMC (USA 40150620)
- ♦ Pak 35/36 L45 (geen markeringen, voormalig Duits)
- ♦ BMW R-4 (geen markeringen, voormalig Duits)
- ♦ BMW R-75 (WH 180065, voormalig Duits)
- ♦ BSA (Engels)
- ♦ M14 Maxon Mount (geen markeringen ►)
- ♦ Harley-Davidson WLA 43 (USA ...6620 ►)
- ♦ NSU (geen markeringen, voormalig Duits)

Daimler Mk.2
"The Stooges"

Ben je in de buurt dan is het museum beslist een bezoekje waard. Jammer is alleen dat veel achter glazen ruiten staat waardoor fotograferen lastig is. Het museum van april tot december dagelijks geopend van 10.00 tot 18.00 uur, behalve op maandag en dinsdag. Van januari t/m maart is het museum op doordeweekse dagen gesloten. Zie ook [www://batarden.be](http://www.batarden.be) In het dorpje La Roche-en-Ardenne zijn twee tanks te vinden, een Sherman en een Achilles. De M4A1(76) Sherman staat op een marktplein en draagt de registratie 3082109 en de naam "Amboy". De M10 Achilles staat boven op de berg bij een kruispunt en draagt de registratie T282724/61 en de naam "Northampton". Deze laatste is een gemodificeerde versie van de Amerikaanse M10 Tank Destroyer. Het Amerikaanse 76,2 mm kanon is vervangen door een Britse 17 pponder.

Advertentie

REALITY IN SCALE
DIORAMA
STUDIO

Reality in Scale - Your one stop Diorama & Scenery shop!

Miniature Architecture

Figure & Vignette Bases

Resin Diorama Accessories

Printed Diorama Accessories

Roads & Sidewalks

Wall & Floor Covering

Greenline Scenery

Model Scene Scenery

Mud-in-a-Pot

Forest-in-a-Pot

Nature-in-a-Box

...and many other lines:

- Snow-in-a-Pot
- Real Enamel Advertising Signs
- Camouflage Nets
- Useful Stuff
- Rossagrap Books
- Nordland Armour & Figure accessories

Visit our webshop for all details and ordering - www.realityinscale.com

Scale World

SCALE MODELS AND ACCESSOIRES

!! WINTERACTIE !!

Bij elke bestelling van €100,- of meer **10% korting**
Bij €150,- of meer **15% korting**, en geen verzendkosten*
Bij €200,- of meer **20% korting**, en geen verzendkosten*
Bij €250,- of meer **25% korting**, en geen verzendkosten*
Bij €350,- of meer **30% korting**, en geen verzendkosten*

!! WINTERACTIE !!

DRIE WEKEN LANG VOORDEEL!

!! WINTERACTIE !!

Actie loopt t/m zondag 24 februari 2013 (23:59 uur)

Actievoorwaarden: alleen voor geregistreeerde TWENOT leden, *geen verzendkosten geldt alleen voor Nederland en België. Kies als betaalwijze "prijsopgave per e-mail" en geef bij je bestelling aan dat je TWENOT lid bent.

Meer informatie via: modelbuilder@tiscali.nl

KIJK SNEL OP

www.scale-world.nl